

(הקלטה): טיפול-ל.ס.ד. באדון די-נור, בקליניקה שלי, המחלקה הפסיכיאטרית באוניברסיטה הממלכתית בליידן, 8 יולי 1976.

ראשית דבר

ערום שכבתי במיטה. יכולתי עוד לראות את גבו המוצק של פרופ' באסטיאנס העושה ברשמקול ליד החלון. יכולתי עוד לשמוע את המלים, מילות-הפתיחה שהייתי עתיד לשמוע מפיו כל פעם, לפני כל טראנס של ל.ס.ד.

החדר בו שכבתי היה מרווח למדי. סמוך לחלון, לנגד עיני, ריחף עדיין אור בין-השמשות, אולם מאחרי מיטתי כבר היה החדר שרוי באפלה. ליד מיטתי ניצבו כורסה ושולחן. האחות העמידה בקבוק משקה וכוס בשביל הפרופסור, ובצעדי-הס נעלמה מן החדר. לבדי נשארתי באפלולית, אני ופרופ' באסטיאנס.

לא ידעתי מדוע ברכי רועדות. פתח חתום כמו נפרץ בתוכי וממעמקים עלה אלי, כמו אז, אותו גל-אימים. אולי צמידותם של דברים היא שגרמה: הנה קראו בשמי, והנה אני שוכב כאן ערום ומצפה לראות עין-בעין את הנורא מכל פחד - את גילוי הסוד; סודם של סיוטים הפוקדים אותי לילה-לילה, זה שלושים שנה.

משנודע לניקה, רעותי, על פרופ' באסטיאנס - מזהה תסמונת-מחנה-הריכוז ("קאצט-סינדרום") המרפא את ניצולי-המחנות בשיטה חדישה של טיפול בל.ס.ד., מיהרה אלי ובשורת-ההצלה בפיה.

לא אשכח את הסבל שסבלה בשקט ובהסתר בשל סיוטי-לילה שלי. כאחוז-קדחת הייתי ננער משנתי בזעקות חנוקות, שטוף פלגי זיעה, וניקה, הישנה לצדי, מנגבת במגבות את זיעת-חרדתי, תמיד בהלה ורחמים בעיניה.

דבר מוזר הוא שאינו מובן לי עד היום: כאשר ישנתי בשעות היום לא שלט בי הסיוט. על כן כמעט הפכתי יום ללילה ולילה ליום. "אהובי, בא הקץ לסבלותיך!..."

מה-מאד הבנתי לרוחה. כל העצב והמכאוב, הענות והסבל שהחניקה בתוכה שנים רבות פרצו עכשיו בסערת שמחתה על ההצלה. ואולם אני חיבתיה בזרועותי ולא ידעתי איך אסביר לה שפרופ' באסטיאנס לא יוכל להיות לי אפילו משענת הקנה הרצוף. כי פרופ' באסטיאנס לא היה באושוויץ, ואפילו מי שהיה באושוויץ אינו יודע אושוויץ מהי. גם לא מי שהיה שם שנתיים-ימים כמוני. אושוויץ הריהי פלניטה אחרת, ואילו אנו, יצורי-אנוש שעל האדמה הזאת, אין בידינו המפתח לפיענוח הצופן הזה שאנו קוראים לו אושוויץ. איכה אחלל את מבט עיניהם של ההולכים למשרפה? הם עברו על פני, הם ידעו לאן הם הולכים, ואני ידעתי לאן הם הולכים. עיניהם מביטות בי ועיני מביטות בהם, עיני ההולך בעיני הנותר, תחת שמיים שותקים ממעל ואדמה שותקת מתחת. רק מבט עיניים ושתיקה אחרונה. אף הליכתם לא תישמע, כי יחפים וערומים הם הולכים אל המשרפה.

משך שנתיים-ימים חלפו-עברו על פני ומבטם בעיני. והזמן שם, בפלניטת-אושוויץ, לא כזמן כאן. כל רגע שם סובב על שיני גלגל-לכת אחר.

שנות-שאול ארוכות משנות-אור.

הם השאירו אותי אחריהם ומבטם בעיני. האם לא אחלל מבט זה אם אביאו אל המחלקה הפסיכיאטרית של פרופ' באסטיאנס בליידן?

חלפו שנתיים של ויכוחים ונסיונות שיכנוע. ניקה באסלן שבקלי-פורניה לרגל עבודתה האקדמאית, אולם גם משם אין היא מפסיקה לסרהב בי לנסוע אל פרופ' באסטיאנס. ספרים היא שולחת אלי, שכולם על נושא אחד-ויחיד: ל.ס.ד.! ואני בוהה בספרים אלה, ורק צערה עולה אלי מהם. יש וייסורי אהוביך קשים עליך משלך.

על הקיר, מעל שולחן-הכתיבה, תלוי זה שנים תצלום שגזרתי מכתב-עת, ועכשיו פתאום אינני יכול לגרוע עין ממנו. מבטי בפניו של היהודי העומד לתצלום-מזכרת על רקע חיילים גרמנים עולזים, והוא מעוטר טלית ותפילין. עכשיו לראשונה אני שם לב לכך, שלא ברגיל בית-התפילין-של-ראש מחולק אצלו ש העברית, וזו נראית ככתר על ראש-היהודי. אפשר לומר שהוא בגילי.

עוד מעט יצטרף אל הירוים, הסדורים בשורה על הארץ למרגלות הקאמאראדים העליצים. אבל לא רגע הירייה חשוב כאן. זאת יכול כל אחד לראות באור הגנוז הבוקע מפניו של אותו יהודי. רק באושוויץ זכיתי לראות אור גנוז כזה פנים-אל-פנים - בבלוק-הבידוד החתום, הגדוש שלדי-אדם: מחכים היינו שיתפנה עבורנו הקרמטוריון. ואני

עומד אז לחוץ אל הרבי משיליוו. בגיטו התנגד הרבי שנתמרד גלויות נגד הגרמנים, מתוך הטענה שמרד כזה כרוך במוות ודאי. ומוות כזה אינו אלא איבוד לדעת, שהוא בבחינת איסור מן התורה. בעיניו של הרבי משיליוו, בצפייתנו לקרמטוריון, ראיתי אור זה הגנוז. אינני יכול לגרוע עין מן היהודי שבתצלום. פעמים רבות נמצאתי במצבו, אך להתעלות זו לא זכיתי. שכן הייתי שרוי בבהלה, ואור אלוהי כזה אינו מואצל על רגע של בהלה. אך ראה את הרוע הנשקף מפניו! ראה עיניו המביטות אל המקום שבעוד רגע יפול בו! ידיו שלובות ולא יוכל אדם לתארו, כשם שלא יוכל אדם לתאר את האור הבוקע מכפות-רגליו היחפות.

אני בוהה בערימת הספרים ששלחה אלי ניקה מקליפורניה. את כולם קראתי ודבר מהם לא דבק בי. אולם כחוט השני עובר בכולם הרעיון המשדר עכשיו פתאום אל מוחי: הנה חלון זה שלי, זה שלי, אני עומד, והקיר בו קבוע החלון - לכאורה מהווים שניהם הגבלה פיזית שאין לעברה. אף-על-פי-כן באפשרותי לצפות בעד החלון ולראות את הנעשה בחוץ-למרות המיגבלה הפיזית שביני לבין מה שאני רואה במרחקים.

הל.ס.ד. - חזקה עליו שהוא חלון המרחיב את שדה-הראייה אל מעבר לגבול שהציב לנו המוח, כל זאת בתנאי שאתה קרב אל סם זה כאל אורים-ותומים, ככהנים הגדולים במקדשים בימי-קדם. קללת האלים רובצת על העושים שימושו פלסתר.

וכך, בעמדי אצל החלון, הגעתי אל סף הפשר: כלום אפשר לראות בעד חלון-ה.ל.ס.ד. את שמעבר למסך שהוריד העילפון על עיני? לשון אחר: האם נמצא המפתח לסיוטים שלי בצופן ה.ל.ס.ד.? כלומר, בידי של הפרופ' באסטיאנס?

פרופ' באסטיאנס, גבה-קומה ורחב-גרם, בעל ראש עגול ששערו כעין נחושת-קלל, משרדו מוצק וכבד וביתי כמוהו - קירות-ספרים סביב-סביב ומביניהם, בתרגומם ההולנדי, ניבטים אלי גם ספרי.

ישבנו, ניקה ואני, אל שולחן עגול בלב החדר. פרופ' באסטיאנס, פתחתי, רצוני שיהיה ברור מראש שלא באתי אליך הנה כפאצינט, אלא משום ששמעתי כי מצוי בידך מפתח לשער שאני רוצה לבוא בו. לפיכך, אנא, פתח לפני שער זה, ואתה, בבקשה ממך, הואיל-נא להשאיר אותי בפנים לבדי, עם עצמי.

אמרתי ולא יספתי. הסתכלתי בעיניו המלומדות של פרופ' באסטיאנס וידעתי: הוא הבין אותי היטב.

